

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-Н Р. CRUZ VILLALÓN
представено на 24 май 2012 година¹

Дело C-190/11

Daniela Mühlleitner
срещу
Ahmad Yusufi и Wadat Yusufi

(Преюдициално запитване, отправено от Oberster Gerichtshof)

„Съдебна компетентност по граждански и търговски дела — Компетентност при потребителски договори — Член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 — Тълкуване на Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof — Дейност, насочена чрез интернет към друга държава членка — Ограничаване на съдебната компетентност до потребителските договори, сключени от разстояние“

I – Въведение

1. С настоящото преюдициално запитване Oberster Gerichtshof пита Съда дали когато са предшествани от подготвителни действия в интернет, потребителските договори трябва задължително да са сключени от разстояние, за да може потребителят да се ползва от специалната компетентност, предвидена в членове 15 и 16 от Регламент (ЕО) № 44/2001 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела².

2. Така зададен, този въпрос лесно би могъл да намери отговор в текста на член 15, параграф 1, буква в) от посочения регламент, при внимателно тълкуване на същия във връзка с предхождащите го законодателни разпоредби. Все пак една от точките на Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof³, постановено неотдавна от Съда (голям състав), би могла да бъде тълкувана в смисъл, че е налице условие потребителският договор да бъде сключен от разстояние. Във всички случаи, в това се състои поставеният от запитващата юрисдикция въпрос.

3. Поради това единствената цел на настоящото дело и настоящото заключение е да се изясни обхватът на въпросния пасаж от Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof, който според мен би следвало да се тълкува с оглед на особеностите на това дело, без от него да се извежда допълнително, общо и ограничително условие за прилагането на специалната компетентност в областта на потребителското право.

¹ — Език на оригиналния текст: испански.

² — Регламент на Съвета от 22 декември 2000 г. (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74)

³ — Решение на Съда от 7 декември 2010 г. (C-585/08 и C-144/09, Сборник, стр. I-12527)

II – Правна уредба

4. Членове 15 и 16 от Регламент № 44/2001, съдържащи се в глава II („Компетентност“), раздел 4 („Компетентност при потребителски договори“), гласят:

„Член 15

1. По отношение на дела във връзка с договор, сключен от лице — потребител, за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, компетентността се определя от разпоредбите в настоящия раздел, без да се засяга разпоредбата на член 4 и член 5, точка 5, ако:

[...]

в) във всички останали случаи, договърът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държавата членка, където потребителят има местоживееие, или, който с всички средства насочва дейностите си към тази държава членка или към няколко държави, включително тази държава членка, и договърът попада в обхвата на тези дейности.

[...]

Член 16

1. Потребител може да заведе дело срещу другата страна по договора или в съдилищата на държава членка, в която тази страна има местоживееие, или в съдилищата по мястото, където има местоживееие потребителят.

2. Другата страна по договора може да заведе делото срещу потребител само в съдилищата на държавата членка, където има местоживееие потребителят.

[...]“.

III – Фактите и производството пред националната юрисдикция

5. Г-жа Daniela Mühlleitner, с местожителство в Шваненщад, Австрия, жалбоподателка в главното производство, е търсила в интернет лека кола на старо за лична употреба. На интернет страница www.mobile.de г-жа Mühlleitner задава характеристиките на търсеното превозно средство и намира електронна препратка към оферта, която ѝ се вижда интересна. Използвайки препратката, получава достъп до интернет страницата на Ahmad Yusufi и Wadat Yusufi, с местожителство в Хамбург, Германия, ответници в главното производство.

6. На интернет страницата на ответниците е посочен телефонен номер с код за международно избиране на Германия. Г-жа Mühlleitner се обаждат на този номер и разговарят със служител на ответниците. Същият я осведомява, че предлаганото превозно средство вече не е налично, но ѝ предлага други подобни. Обещава да ѝ изпрати електронно съобщение с повече информация за друго превозно средство, включително снимки. По делото е установено, че в проведения телефонен разговор г-жа Mühlleitner уведомява ответниците, че живее в Австрия, и запитва дали това създава пречка за извършване на покупко-продажбата. Ответниците ѝ отговарят отрицателно.

7. Известно време след това г-жа Mühlleitner заминава за Германия и там сключва договора за покупко-продажба с ответниците. Взема превозното средство и се връща в Австрия, където, след като установява редица недостатъци и неколkokратно безуспешно се опитва да се свърже с

ответниците, сезира австрийските съдилища, като иска връщане на покупната цена и обезщетение за вреди.

8. Първоинстанционният съд отхвърля иска поради липса на международна съдебна компетентност, тъй като приема, че сам по себе си достъпът от Австрия до интернет страницата на ответниците не е основание за прилагане на специалната компетентност по членове 15 и 16 от Регламент № 44/2001. Сезираният с жалба въззивен съд потвърждава определението на първоинстанционния съд и също приема, че в случая австрийските съдилища не са компетентни. Срещу определението на въззивния съд е подадена ревизионна жалба пред Oberster Gerichtshof, юрисдикцията, отправила настоящото преюдициално запитване до Съда.

IV – Производството пред Съда

9. Преюдициалното запитване на Oberster Gerichtshof постъпва в секретариата на Съда на 22 април 2011 г. и е формулирано по следния начин:

„За да се прилага член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 (Регламент „Брюксел I“), необходимо ли е договарът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние?“.

10. Писмени становища представят жалбоподателката и ответниците в главното производство, както и Португалската република, Чешката република, Италианската република, Република Полша, Конфедерация Швейцария и Комисията.

V – Преюдициалният въпрос

11. Отговорът на поставения от запитващата юрисдикция въпрос се вижда ясно от Регламент № 44/2001 и от практиката на Съда. Както вече посочих във встъпителната част на настоящото заключение, единствената причина за колебание в това отношение е една точка от Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof, и по-конкретно точка 87, от която е видно, че прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от посочения регламент зависи от това договарът да е сключен от разстояние⁴. Поради това не е нужно да се произнасям по предвидения в цитираната разпоредба критерий на привързване, а именно насочеността на съответната дейност. Настоящото дело се свежда до предварителния въпрос дали сключването на договора от разстояние е предпоставка за прилагането на специалната компетентност в областта на потребителското право.

12. По-нататък ще докажа, че нито приложимата правна уредба, нито самото Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof дават основание да се приеме, че такова условие съществува. Ако разпоредбата изискваше потребителският договор да е сключен от разстояние, въпросната компетентност щеше да обхваща само ограничен брой случаи — нещо, което не изглежда да е сред целите на Регламента. Освен това всички държави, участвали в това производство, както и Комисията, отричат схващането, член 15, параграф 1, буква в) е приложим само по отношение на потребителските договори, които са сключени от разстояние, и считат, че въпросната разпоредба не следва да бъде тълкувана в ущърб на потребителя.

4 — Освен цитираната точка от Решение по дело Rammer и Hotel Alpenhof, в доктрината е изразено и категорично гледище в подкрепа на това, че потребителският договор задължително трябва да бъде сключен от разстояние. Вж. например Kropholler, J. et von Hein, J. Europäisches Zivilprozessrecht. 9. ed., Art. 15 EuGVO Rn. 27 и von Hein, J. Juristenzeitung. 2011, p. 957.

13. Споделям мнението на тези държави и Комисията. За да обоснова тази гледна точка, ще разгледам, на първо място, предхождащите член 15, параграф 1, буква в) законодателни разпоредби. На следващо място ще анализирам този член от гледна точка на практиката на Съда, включително Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof. В частност подробно ще се спра на точка 87 от това решение, чийто текст е в основата на настоящото преюдициално запитване.

А – Предхождащите член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 разпоредби

14. Брюкселската конвенция от 1968 г., понастоящем заменена с Регламент № 44/2001, предвиждаше специална компетентност във връзка с потребителските договори, като съответната разпоредба се различаваше съществено от настоящия член 15. Съгласно член 13, параграф 3 от посочената конвенция специалната компетентност беше приложима, ако потребителският договор е с предмет предоставяне на услуги или доставка на стоки и „в държавата по местоживеенето на потребителя сключването на договора е предшествувано от конкретна покана, отправена до него, или от реклама“ или „потребителят е предприел в тази държава нужните стъпки за сключването на договора“.

15. Както правилно отбелязва Комисията, редакцията на предишния член 13, параграф 3 от Брюкселската конвенция засяга главно потребителските договори, сключени от разстояние. Посочените в тази разпоредба два случая възникват най-вече, макар и невинаги, при този вид договори. Всъщност, както изтъква Комисията, нямало е никаква пречка да се приложи предишният член 13, параграф 3 от Брюкселската конвенция в случаите, когато търговецът отива в мястото, където живее потребителят, за да сключи договора *in situ*.

16. Причина за измененията, въведени с настоящия член 15 от Регламент № 44/2001, е развитието на търговските техники, главно в областта на електронната търговия. Това обстоятелство кара Комисията да предложи нова редакция на предишния член 13, параграф 3 от Брюкселската конвенция, която по същество остава непроменена в хода на законодателната процедура и с която се премахва изискването потребителят да е предприел в държавата си нужните стъпки за сключването на договора⁵. Както отбелязва Комисията в мотивите към проекта на член 15, това изменение „означава, че член 15, първа алинея, точка 3 се прилага и по отношение на договорите, сключени в държава членка, различна от тази на потребителя“⁶. Комисията добавя, че „така се отстранява добре известен пропуск в текста на предишния член 13, а именно че потребителят не може да се позове на тази защитна компетентност, когато по искане на другата страна по договора отива да сключи този договор в държава, различна от тази, в която живее“⁷.

17. Конфедерация Швейцария и Комисията споменават и доклада „Росар“, който е от съществено значение за тълкуването както на член 15 от Регламент № 44/2001, така и на еднаквия по съдържание член 15 от Конвенцията от Лугано⁸. В този доклад изрично се посочва, по повод тълкуваната в настоящото производство разпоредба, че връзката „[н]е зависи от мястото, където действа потребителят, *или от мястото, където е сключен договорът*, което може да бъде в държава, различна от държавата по местоживеене на потребителя: придава значение само на дейностите на другата страна, които трябва да се осъществяват в държавата по местоживеенето на потребителя или да бъдат насочени към тази държава, вероятно

5 — Предложение за Регламент (ЕО) на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, представено от Комисията в Брюксел на 14 юли 1999 г. (COM(1999) 348 окончателен).

6 — Предложение на Комисията, посочено в предходната бележка под линия, стр. 16.

7 — Пак там.

8 — Изготвеният от Fausto Rosar обяснителен доклад към Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана в Лугано на 30 октомври 2007 г., е публикуван в Официален вестник на 23 декември 2009 г. (ОВ С 319, стр. 1).

посредством електронни средства“⁹. В тези случаи, според доклада, „потребителят може да предяви иск пред съда по своето местоживее, по силата на член 16 от Конвенцията [от Лугано], *независимо от мястото, където е сключен договорът*, и от мястото, където е била ползвана предоставената услуга“¹⁰.

18. Това тълкуване на разпоредбата се подсилва и от обстоятелството, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 обхваща повече „потребителски договори“ от тези, по отношение на които се прилагаше член 13 от Брюкселската конвенция. Докато член 13, първа алинея от Брюкселската конвенция ограничаваше приложното поле на точка 3 от тази разпоредба до договорите „с предмет предоставяне на услуги или доставка на стоки“, то новият член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 е формулиран по-общо и по-широко. Всъщност понастоящем новата разпоредба обхваща всички договори, без значение какъв е предметът им, стига те да са сключени между потребител и търговец в рамките на търговската или професионалната дейност на последния.

19. Съдът е използвал променената редакция на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001, за да приеме наскоро, по дело *Ilsinger*, че „специфичните условия за прилагане, на които споменатите договори трябва да отговарят, подробно посочени в член 13, първа алинея, точка 3, букви а) и б) от Брюкселската конвенция, вече са формулирани по-общо в член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001, за да се гарантира по-добра защита на потребителите с оглед на новите средства за комуникация и развитието на електронната търговия“¹¹. Именно защото новата редакция защитава в по-голяма степен интересите на потребителя, в посоченото Решение по дело *Ilsinger* Съдът се отклонява от по-ранната си практика във връзка с Брюкселската конвенция и обявява, че член 15 вече не обхваща само „случаите, когато страните са поели двустранни задължения“¹².

20. От друга страна, Съветът и Комисията приемат съвместна декларация по членове 15 и 73 от Регламент № 44/2001¹³, в която излагат подхода, който впоследствие Съдът възприема в посоченото Решение по дело *Ilsinger*. По отношение на изискването за наличие на потребителски договор двете институции подчертават, че член 15 „се отнася до различни методи на търговия, *включително до сключването на договори от разстояние по интернет*“¹⁴. По никакъв начин не се изключва възможността потребителският договор да не бъде сключен от разстояние, което потвърждава широкото тълкуване на разпоредбата, що се отнася до договорните отношения.

21. От това следва, че целта на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не е да ограничи броя на потребителските договори, за които се прилага специалната компетентност в областта на потребителското право, а точно обратното. Ако законодателят на Съюза искаше да ограничи тази компетентност до потребителските договори, сключени от разстояние, които освен това са хармонизирани с правото на Съюза¹⁵, той несъмнено щеше да направи това с въпросната разпоредба.

9 — Доклад „Росар“, посочен в предходната бележка под линия, точка 83 (курсивът е мой).

10 — Пак там (курсивът е мой)

11 — Решение от 14 май 2009 г. по дело *Ilsinger* (C-180/06, Recueil, стр. I-3961, точка 50).

12 — Решение по дело *Ilsinger*, посочено в предходната бележка под линия, точка 51.

13 — Съвместна декларация на Съвета и Комисията по членове 15 и 73 от Регламент № 44/2001, достъпна на английски език на адрес http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_en_declaration.pdf.

14 — В текста на английски език „This provision relates to a number of marketing methods, including contracts concluded at a distance through the Internet“; на френски език „Cette disposition concerne plusieurs méthodes de commercialisation, dont les contrats conclus à distance par l'intermédiaire d'Internet“; на немски език „Diese Bestimmung betrifft mehrere Absatzformen, darunter Vertragsabschlüsse im Fernabsatz über Internet“; или на италиански език „Detta disposizione riguarda diversi metodi di vendita, fra cui i contratti conclusi a distanza via Internet“.

15 — Вж. член 2, точка 1 от Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 година относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние (ОВ L 144, стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 160), който съдържа легална дефиниция на договора от разстояние, а именно: „всеки договор за стоки или услуги, сключен между доставчик и потребител, по схемата на организирана продажба от разстояние или предоставяне на услуга, управлявана от доставчика, който, за целите на договора, [използва изключително] едно или повече средства за комуникация от разстояние до момента, включително и за времето на сключване на договора“.

22. Накрая, използваният в член 15, параграф 1, буква в) критерий на привързване, за разлика от този по старата разпоредба на Брюкселската конвенция, не е мястото, където се намира потребителят, а мястото на търговската дейност, *насочена към държавата членка по местоживее на този потребител*. Поради това релевантен критерий става територията, на която желае да осъществява дейност лицето, което иска да търгува с определена стока или услуга¹⁶. Ако пазарът, към който активно се стреми търговецът, включва държавата по местоживее на потребителя, с който този търговец установява договорни отношения, следва да се приеме, че дейността му е насочена към тази държава.

23. Следователно новият член 15 от Регламент № 44/2001 въвежда доста съществена промяна спрямо старата норма в Брюкселската конвенция, и то именно за да е възможно спрямо потребителя, който извършва подготвителни действия чрез електронни средства за комуникация, да се приложи член 15, параграф 1, буква в) дори когато този потребител отива в държавата на своя съдоговорител, за да сключи договора.

Б – Член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 в контекста на правната уредба и съдебната практика

24. Освен разпоредбите, предхождащи по време тълкуваната понастоящем разпоредба, съществуват и други фактори, този път *de lege data*, които потвърждават тезата, че приложното поле на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не се свежда до потребителските договори, сключени от разстояние.

25. Със специалната компетентност в областта на потребителските договори се цели единствено защитата на потребителя, който е слабата страна в договорното отношение и се нуждае от особена закрила. Това е изрично посочено в съображение 13 от Регламент № 44/2001, като във връзка със застрахователните договори, трудовата заетост и потребителските договори се подчертава нуждата „по-слабата страна [...] да бъде защитена от правила за компетентност, които са в по-висока степен благоприятни за нейните интереси, отколкото [...] общите правила“¹⁷.

26. Освен това редакцията както на член 15, така и на член 16 от Регламент № 44/2001 изобщо не съдържа посочване на договорите, сключени от разстояние. Точно обратното, предхождащите въпросната разпоредба, както посочих в точки 16—20 от настоящото заключение, потвърждават, че предвидената в Регламент № 44/2001 специална компетентност в областта на потребителските договори обхваща и случаите, в които търговецът или потребителят отива в държавата по местоживееето или седалището на другата страна, за да сключат договора¹⁸.

27. Ако член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 се тълкува в смисъл, че се прилага само по отношение на потребителските договори, сключени от разстояние, това би изключило от приложното му поле множество случаи с участието на потребители. Броят на тези случаи нараства показателно с появата на електронната търговия, при която е обичайно, от една страна, предложителят да рекламира дейността си по интернет и да я насочва към определен пазар посредством интернет страницата си, и от друга страна, потребителят да се осведомява и

16 — Вж. Virgós Soriano, M. et Garcimartín Alférez, F. Derecho Procesal Civil Internacional. Litigación Internacional. 2. ed. Ed. Civitas. Madrid 2007, 171—172.

17 — Относно целта за защита на потребителя, заложена в членове 15 и 16 от Регламент № 44/2001 и в преходащите ги разпоредби от Брюкселската конвенция, вж. също Решение от 21 юни 1978 г. по дело Bertrand (150/77, Recueil, стр. 1431, точки 14—18), Решение от 19 януари 1993 г. по дело Shearson Lehman Hutton (C-89/91, Recueil, стр. I-139, точки 13—16), Решение от 3 юли 1997 г. по дело Benincasa (C-269/95, Recueil, стр. I-3767, точки 13 и 14), Решение от 20 януари 2005 г. по дело Gruber (C-464/01, Recueil, стр. I-439, точка 32) и Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof, посочено по-горе, точка 57.

18 — Véase Leible, S. et Müller, M. Neue Juristische Wochenschrift. 2011, p. 497 и Mankowski, P. Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts. 2009, p. 242 sq.

да сключва договор на основата на видяна в мрежата реклама. В заключението си по дело *Rammer* и *Hotel Alpenhof* генералният адвокат Trstenjak споменава случая с клиника, предоставяща здравни услуги чрез уебсайт, на който открито насърчава потребителите от други държави членки да изберат нейните услуги¹⁹. Може да се посочи и случаят с покупката на чуплива стока, при който, след като получава по електронна поща реклама и се договаря с продавача, потребителят от друга държава решава, че предпочита стоката да му бъде предадена лично в момента на сключването на договора.

28. От горните примери се вижда как само поради отиването си в друга държава членка, за да сключи в нея договора и да получи стоката или услугата, потребителят би загубил закрилата, предоставена със специалната компетентност по членове 15 и 16 от Регламент № 44/2001. Трудно може да се приеме, че това обстоятелство само по себе си е достатъчно, за да се стигне до резултат, който очевидно е в противоречие с целта, преследвана с нормите на Регламент № 44/2001 в областта на потребителските договори.

29. Освен това, ако се приеме стеснителното тълкуване на разпоредбата, изключването на специалната компетентност всъщност ще бъде резултат от фактор, който, вместо да лиши потребителя от закрила, напротив, би трябвало да засили тази закрила чрез Регламент № 44/2001, а именно преминаването на граница от страна на потребителя. Би било парадоксално приложимостта на акт като Регламент № 44/2001 да зависи от липсата на придвижване на страните по договора, и то най-вече на по-слабата страна, на която посоченият акт цели да осигури особено благоприятно положение²⁰.

30. Прегледът на други нормативни актове, свързани с Регламент № 44/2001, дава възможност да се потвърди, че не е необходимо потребителският договор да е сключен от разстояние. Например, Регламент № 593/2008 относно приложимото право към договорни задължения²¹ предвижда в съображение 25, а също и в член 6, съгласителна норма в областта на потребителските договори, чийто критерий на привързване е в съответствие с правилото за компетентност по член 15 от Регламент № 44/2001. В Регламент № 593/2008 никъде не се споменава, че следва да е налице потребителски договор, сключен от разстояние, а само се посочва, че търговската дейност трябва да е насочена към държавата членка по местоживее на потребителя. Дали последният отива или не в друга държава членка в резултат на предварителната дейност на другата страна, е без значение при определянето на приложимото към договора право. Най-малкото, в този регламент изобщо не се казва, че е необходимо договарянето да е сключен от разстояние.

31. Практиката на Съда до момента не съдържа категоричен отговор на въпроса. Все пак има данни за известен уклон към широкото тълкуване на понятието „договор“, съдържащо се в член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001.

32. В посоченото по-горе Решение по дело *Ilsinger* Съдът подчертава значението на обстоятелството, че действащият член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 се отнася до „всички договори, какъвто и да е техният предмет“, след като са сключени от потребител с търговец и попадат в рамките на търговската и професионална дейност на

19 — Заключение, представено на 18 май 2010 г., бележка под линия 28.

20 — В това отношение е важно да се припомни, че съгласно съображение 1 от Регламент № 44/2001 основната цел на този акт е да се осигури свободното движение на хора: „Общността си е поставила за цел поддържане и развитие на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се гарантира свободното движение на хора. С оглед постепенното създаване на такова пространство, Общността следва да приеме, наред с друго, и мерки във връзка със сътрудничеството в областта на правосъдието по граждански дела, които мерки са необходими за стабилното функциониране на вътрешния пазар“.

21 — Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, стр. 6 и поправка в ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 87), който замества Конвенцията за приложимото право към договорните задължения, открита за подписване в Рим на 19 юни 1980 г. (ОВ L 266, 1980 г., стр. 1; на български език — ОВ L 347, 29.12.2007 г., стр. 3). Регламент № 593/2008 се прилага за договорите, сключени след 17 декември 2009 г.

последния²². Тази особеност, а именно ирелевантността на предмета на договора, придобива още по-голямо значение при сравняването на текста на този член с редакцията на предхождащата го разпоредба от Брюкселската конвенция, която ограничава компетентността до договорите с предмет „предоставяне на услуги или доставка на стоки“. Както посочих в точка 20 от настоящото заключение, по дело *Ilsinger* Съдът подлага на историческо тълкуване тази разпоредба, за да разшири кръга на потребителските договори, за които се прилага специалната компетентност по член 16 от Регламент № 44/2001. Всъщност Съдът не се поколебава да се отклони от по-ранната съдебна практика, основана на тълкуването на стария член 13 от Брюкселската конвенция и ограничаваща прилагането му само до двустранните потребителски договори²³. След влизането в сила на Регламент № 44/2001, съдържащ нова редакция на тази разпоредба, в Решение по дело *Ilsinger* Съдът постановява, че няма основание за изключването на едностранните потребителски договори.

33. В заключението, представено по посоченото дело *Ilsinger*, генералният адвокат Trstenjak стига до същия извод. Наред със съображенията, изложени в решението, генералният адвокат подчертава и значението на израза „във всички останали случаи“, съдържащ се в началната част на разпоредбата на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001²⁴. Споделям мнението, че този израз е достатъчно красноречив и смятам за очевидно, че думата „всички“ не оставя място за тълкуване, ограничаващо броя на потребителските договори, за които се прилага въпросната разпоредба.

34. Накрая, горното ни води право към Решение по дело *Pammer* и *Hotel Alpenhof*, и по-конкретно към обсъжданата точка 87 от него. В това решение Съдът (голям състав) за първи път тълкува член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001, за да изясни кога следва да се счита, че дейността на даден търговец, представена на интернет страница, е „насочена“ към държава членка. След като изброява поредица от критерии, решението разглежда конкретните фактически обстоятелства по всяко от двете дела. Що се отнася до случая по дело *Hotel Alpenhof*, в което се оспорва компетентността на германските съдилища да се произнесат по спор между потребител с местожителство в Германия и собственик на хотел в Австрия, Съдът постановява:

„85 В дело като това между *Hotel Alpenhof* и г-н *Heller* изглежда са налице няколко [...] [показатели], доказващи, че търговецът е насочил дейността си към една или повече държави членки, различни от Република Австрия. Националният съд обаче трябва да провери дали това е така.

86 При все това *Hotel Alpenhof* поддържа, че договорът с потребителя е сключен на място, а не от разстояние, тъй като предоставянето на ключовете за стаите и плащането са извършени на място, и че поради това член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 не може да бъде приложен.

87 В това отношение обстоятелството, че предоставянето на ключовете на потребителя и извършеното от последния плащане са осъществени в държавата членка, където търговецът е установен, не пречи прилагането на посочената разпоредба, ако резервацията и потвърждаването ѝ са направени от разстояние, така че потребителят договорно се е задължил от разстояние“²⁵.

35. Решението спира дотук.

22 — Решение по дело *Ilsinger*, посочено по-горе (точка 50).

23 — Решение от 20 януари 2005 г. по дело *Engler* (C-27/02, Recueil, стр. I-481), точки 34—37.

24 — Заключение, представено на 11 септември 2008 г. (точка 40).

25 — Курсивът е мой.

36. Както уточних в самото начало, запитващата юрисдикция пита, с оглед редакцията на точка 87, дали целта на Съда е била да ограничи обхвата на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 само до потребителските договори, сключени от разстояние. Както посочих също в началото, смятам, че отговорът на този въпрос следва да бъде отрицателен, и то не само по съображенията, изложени по-горе, но и поради съдържанието на самото Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof.

37. Като посочва, че в случая с Hotel Alpenhof договорът е бил сключен от разстояние, Съдът всъщност обръща внимание на едно обстоятелство, а не на изпълнението на някакво задължително изискване на Регламент № 44/2001. Това е видно и при тълкуване на решението като цяло, тъй като, когато разглежда обстоятелствата по дело Pammer, съединено с дело Hotel Alpenhof, Съдът изобщо не посочва дали договорът между страните е сключен от разстояние или на място. Освен това в заключението, представено по дело Pammer и Hotel Alpenhof, генералният адвокат Trstenjak открито отхвърля схващането, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 е приложим единствено по отношение на потребителските договори, сключени от разстояние²⁶.

38. Според мен в точка 87 от Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof се обръща внимание на обстоятелството, че договорът е сключен от разстояние не за да бъде това обстоятелство въздигнато в изискване, а именно за да се изключи едно твърде стеснително тълкуване на цитирания член 15, параграф 1, буква в). Обстоятелството, че договорът е сключен от разстояние, се посочва, за да се подчертае значението на изискването за предварителна и подготвителна преддоговорна дейност, осъществена посредством интернет, която на свой ред е резултат от информацията, насочена чрез интернет към територията, на която живее потребителят. Смятам, че посочвайки това обстоятелство, Съдът е целял да уточни, че в случая не само са извършени подготвителни действия, предхождащи пристигането на потребителя в Hotel Alpenhof, но и договорът между страните е бил сключен преди предоставянето на ключовете.

39. Ето защо смятам, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква договорът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние.

VI – Заключение

40. С оглед на изложените доводи предлагам на Съда да отговори на поставения от Oberster Gerichtshof преюдициален въпрос по следния начин:

„Член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела не изисква договорът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние“.

26 — Заключение, посочено по-горе, точка 55.